

Una truita (d'ous)

(ALDC, II, 385. Una truita)

Els noms genuïns per a la 'truita d'ous' són *truita* i *truitada* (oc. *troucho*, *trouchado*), esdevinguts normatius. El primer, *truita* (doc. al s. XIII), és un ús metafòric de *truita* 'peix (*Salmo trutta*)' (< llat. tardà TRUCTA, potser d'origen celta, doc. al s. XII), probablement per la semblança dels salts d'aquesta amb el moviment que el cuiner dona a la truita per a girar-la (*DECat*). En els llocs on conviuen *truita* (d'ous) i *truita* (peix), aquella, per tal d'evitar l'homonímia, ha generat la var. sufixada *truitada* (i *truitadeta* 88, 96), inicialment de valor intensiu o col·lectiu ('truita de més d'un ou'), així com l'addició d'un determinant (*truita d'ous* 92, 96; *truita a la francesa* 86; *truita doblegada* 69). La resta de noms constitueix tributs a la interferència, potser afavorida per la tendència a desfer l'homonímia:

1) En una part del val. s'ha instal·lat *tortilla*, procedent del cast., on és dim. de *torta* 'coca' (s. XVII); conviu, o convivia

fins fa poc, amb el genuí *truita*, com demostra l'atribució de mot modern a *tortilla* 82, 146, 147, 151 o el doble registre que en fa Martí Gadea (1891); en punts mall. s'aplica *tortilla* a la truita a la francesa o d'un ou i en altres poblacions no falta un complement al·lusiú a la seva procedència (*tortilla a la francesa* 118) o a un acompanyament (*tortilla de queraïlles* 188).

2) El ross. *muleta* és un manlleu al fr. *omelette*, que, a partir de *lamelle* 'fulla d'espasa', dim. de *lame*, per canvi de sufix, va passar a *lamette* > *alamette* > **amalette* (per metàtesi) > *omelette* (per assimilació a la labial *m*); aquesta, pron. *umeleta*, dins el sintagma *un umeleta*, es va reinterpretar *una muleta* i d'aquí *muleta*.

3) L'alg. *fritada* 85 (pron. *fritara*, pel rotacisme de la *-d-*) és adaptació de l'it. *frittata*.

